

Til
medlemsorganisationerne

Aktivitetsnr.: 18-0392.1.
VP
Direkte tlf.nr.: 3347 0626
17. december 2018

Vedr.: Nyt lønindeks og lønudvikling 3. kvrt. 2017-2018

Lønudviklingen for ansatte i kommuner og regioner følges af Forhandlingsfællesskabet bl.a. ved statistiske opgørelser fra de to statistikproducenter KRL og Danmarks Statistik (DST). Nedenfor beskrives DST's nye lønindeks "standardberegnet lønindeks" og den statistisk opgjorte lønudvikling 3. kvrt. 2017-2018. Der indledes med en kort opsummering.

Kort opsummering

- DST har offentliggjort et nyt lønindeks "standardberegnet lønindeks", som skal supplere DST's hidtidige lønindeks ("implicit lønindeks").
- DST søger i det standardberegnete lønindeks mod en statistisk opgørelse, som ikke er påvirket af struktureffekter. Struktureffekter skyldes, at den opgjorte lønudvikling påvirkes, når sammensætningen af lønmodtagerne inden for en given branche eller sektor ændrer sig, fx hvor en stigning i andelen af forholdsvist højtloønnede ansatte trækker den gennemsnitlige timeløn op, og alene af den årsag øger den målte lønudvikling.
- Der har i Forhandlingsfællesskabet gennem længere tid været fokus på betydningen af struktureffekter i den statistisk opgjorte lønudvikling, bl.a. som bidrag til at forklare reststigningen. Det er derfor positivt, at DST har taget initiativ til offentliggørelsen af et nyt lønindeks, som må forventes i langt mindre omfang at være påvirket af struktureffekter.
- Forhandlingsfællesskabet vil fremover løbende følge offentliggørelser af det nye indeks. Det vil bl.a. være med henblik på efter en periode med stabil drift at kunne vurdere, hvorvidt det nye indeks er et mere retvisende udtryk for den gennemsnitlige lønudvikling for kommunalt og for regionalt ansatte.
- Den gennemsnitlige lønudvikling i 3. kvrt. 2017-2018 i kommunerne og i regionerne er opgjort til:

	Kommunerne	Regionerne
KRL	1,3 %	1,7 %
DST implicit	1,3 %	2,0 %
DST standardberegnet nyt	1,4 %	1,5 %

Der er ikke 100 % overensstemmelse mellem statistikgrundlag og metode for ovenstående lønudviklingstal.

- Den gennemsnitlige stigningstakt i aftaleresultatet 3. kvrt. 2017-2018 i kommunerne er 1,3 % og i regionerne 1,4 %. Det vil sige den aftalte lønudvikling i regionerne har været marginalt højere, hvilket skyldes forskelle i udmøntningen fra reguleringsordningen i oktober 2017.

Danmarks Statistiks nye standardberegnete lønindeks

DST har i dag den 17. december 2018 offentliggjort et nyt lønindeks ”standardberegnet lønindeks” for første gang. Indekset skal supplere DST’s hidtidige lønindeks, der samtidig omdøbes til ”implicit lønindeks”.

Det nye lønindeks er som udgangspunkt beregnet på grundlag af de samme løndata som hidtil. Det nye er, at der metodisk søges mod en statistisk opgørelse af den sektorvise lønudvikling, som ikke er påvirket af struktureffekter. Struktureffekter skyldes, at den opgjorte lønudvikling påvirkes, når sammensætningen af lønmodtagerne inden for en given branche eller sektor ændrer sig, og uagtet at lønnen for lønmodtagerne i branchen eller sektoren ikke har ændret sig. Struktureffekter kan ikke fjernes helt i indekset, men de forventes at være betragtelig mindre end i det hidtidige lønindeks

Det nye indeks beregnes – som navnet antyder – som et standardberegnet lønindeks:

- De tilgrundliggende løndata fordeles først i en lang række ”celler” efter sektor, branche, aflønningsform, arbejdsfunktion og alder. Offentligt ansatte fordeles desuden efter oplysninger om overenskomst.
- Herefter beregnes udviklingen i den gennemsnitlige timeløn for ansatte i den enkelte celle.
- Afslutningsvis samles de opgjorte lønudviklinger i de enkelte celler i et samlet fælles indeks.

Som noget nyt foreligger de standardberegnete lønindeks også for alle sektorer samlet set, samt for den offentlige sektor ”offentlig forvaltning og service”, der omfatter stat, kommuner og regioner tilsammen.

DST har i forbindelse med offentliggørelsen af det nye indeks udarbejdet et detaljeret metodepapir, som vedlægges (bilag 18-0392.15). Metodepapiret sammenholder så vidt muligt også det nye indeks med det hidtidige indeks.

Der har i Forhandlingsfællesskabet gennem længere tid været fokus på betydningen af struktureffekter i den statistisk opgjorte lønudvikling, bl.a. som bidrag til at forklare reststigningen, jfr. også nedenfor. Reststigningen er forskellen mellem udviklingen i aftaleresultatet og den statistisk opgjorte lønudvikling. Det er derfor positivt, at DST har taget initiativ til offentliggørelsen af et nyt lønindeks, som må forventes i langt mindre omfang at være påvirket af struktureffekter.

Forhandlingsfællesskabet vil fremover løbende følge offentliggørelser af det nye indeks. Det vil bl.a. være med henblik på efter en periode med stabil drift at kunne vurdere, hvorvidt det nye indeks er et mere retvisende udtryk for den gennemsnitlige lønudvikling for kommunalt og for regionalt ansatte.

Nedenfor beskrives KRL’s og DST’s offentliggjorte lønudviklingstal. KRL’s og DST’s nyheder er vedlagt (bilag 18-0392.3 og 18-0392.17).

Lønudviklingen i kommunerne 3. kv. 2017-2018

KRL

Ifølge KRL er den gennemsnitlige kommunale årsstigningstakt for 3. kv. 2017-2018 i ”lønnen i alt” (bruttolønnen) opgjort til 1,3 %, hvilket er en stigning ift. 2. kv. 2017-2018 (0,3%). Udviklingen i ”løn excl. genetillæg og pension” (nettolønnen) er opgjort til 1,4 %, hvilket ligeledes er en stigning ift. kvartalet før (0,4%).

Hvis lønudviklingen alene opgøres for ansatte, der har været ansat i samme stilling i perioden, er den gennemsnitlige årsstigningstakt i "lønnen i alt" 2,2 % i 3. kv. 2017 - 2018. Nettolønnen for samme gruppe steg 2,1 %, dvs. stort set med det samme.

De kvartalsvise årsstigningstakter på det kommunale område - som opgjort af KRL - fremgår af vedlagte tabel (bilag 18-0392.7). Som noget nyt vedlægges tabellerne i et mere brugervenligt excel-format. Oplysninger vedrørende konkrete stillingskategorier kan findes på KRL's hjemmeside <https://www.krl.dk/#/sirka>.

Det skal bemærkes, at der ikke er 100 % overensstemmelse mellem henholdsvis KRL's og DST's statistikgrundlag og metode.

Danmarks Statistik

Ifølge DST's implicitte lønindeks - det hidtidige indeks - er den kvartalsvise årsstigningstakt i 3. kv. 2017-2018 i kommunerne 1,3 %, jfr. vedlagte tabel (bilag 18-0392.11).

Ifølge det nye standardberegnete indeks, som skal komme tættere på at måle den egentlige udvikling i gennemsnitstimelønnen, er den kvartalsvise årsstigningstakt i samme periode 1,4 %. Forskellen mellem det implicitte lønindeks og det standardberegnete lønindeks (-0,1 %-point) kan populært siges at være struktureffekter, dvs. betydningen for den målte lønudvikling af at sammensætningen af lønmodtagerne inden for en given branche eller sektor ændrer sig.

Umiddelbart fremgår det af de offentliggjorte kommunale lønudviklingstal i det standardberegnete lønindeks i perioden siden 2016, at de er lavere end som opgjort i det implicitte indeks. Der er m.a.o. tegn på, at struktureffekterne i denne periode medfører, at den gennemsnitlige lønudvikling, jfr. det implicitte lønindeks, er overvurderet. Dette vil ikke nødvendigvis altid være tilfældet, hvilket bl.a. fremgår af de aktuelle lønudviklingstal for 3. kv. 2017-2018 i kommunerne.

Lønudviklingen i regionerne 3. kv. 2017-2018

KRL

Ifølge KRL er den gennemsnitlige regionale årsstigningstakt marginalt højere end den kommunale. "Lønnen i alt" (bruttolønnen) 3. kv. 2017-2018 er opgjort til 1,7 %, hvilket som i kommunerne er en stigning ift. 2. kv. 2017-2018 (0,5%). Udviklingen i "løn excl. genetillæg og pension" (nettolønnen) er opgjort til 1,8 %.

Den gennemsnitlige bruttolønsudvikling for ansatte, der har været ansat i samme stilling i perioden, er 2,3 %. Nettolønnen for samme gruppe steg 2,4 %, dvs. stort set med det samme.

De kvartalsvise årsstigningstakter på det regionale område - som opgjort af KRL - fremgår også af vedlagte tabel (bilag 18-0392.7).

Danmarks Statistik

Ifølge DST's implicitte lønindeks - det hidtidige indeks - er den kvartalsvise årsstigningstakt i 3. kv. 2017-2018 i regionerne 2,0 %, jfr. vedlagt (bilag 18-0392.11).

Ifølge det nye standardberegnete indeks, som skal komme tættere på at måle den egentlige udvikling i gennemsnitstimelønnen, er den kvartalsvise årsstigningstakt i samme periode 1,5 %. Forskellen mellem det implicitte lønindeks og det standardberegnete lønindeks (0,5 %-point) kan populært siges at være struktureffekter, dvs. betydningen for den målte lønudvikling af at sammensætningen af lønmodtagerne inden for en given branche eller sektor ændrer sig.

Det fremgår også af de offentliggjorte regionale lønudviklingstal i det standardberegnete lønindeks i perioden siden 2016, at de er lavere end som opgjort i det implicitte indeks. Der er m.a.o. tegn på, at struktureffekterne i denne periode medfører, at den gennemsnitlige lønudvikling, jfr. det implicitte lønindeks, er overvurderet. Dette vil ikke nødvendigvis altid være tilfældet, jfr. de aktuelle lønudviklingstal i kommunerne.

Lønudviklingen over en længere periode

Lønudviklingen over en længere periode kan illustreres med DST's to lønindeks, jfr. vedlagt (bilag 18-0392.12).

Aktuelt har DST's implicitte indeksserie basis i 1. kv. 2005, dvs. at lønudviklingen måles i forhold til de gennemsnitlige timelønninger i 1. kv. 2005. Det standardberegnete lønindeks har basis i 2016. Den gennemsnitlige sektorvise lønudvikling ifølge DST fremgår af tabel 1.

Ganske som tidligere er den opgjorte lønudvikling bl.a. udtryk for sæsonudsving og at der er forskellige udmøntningsprofiler i de indgåede aftaler og overenskomster i sektorerne.

Uanset indeksets form, gælder som hidtil, at periodeafgrænsningen (valg af basisår/-kvartal og sluttidspunkt) har afgørende betydning for den umiddelbare vurdering af, i hvilken sektor den gennemsnitlige lønudvikling har været størst. Valget har både betydning for størrelsen og fortegn for forskellen i den opgjorte lønudvikling.

Tabel 1. Lønudvikling ifølge DST

	Implicit lønindeks	Standardberegnet lønindeks
	<i>2005,1 = 100</i>	<i>2016 = 100</i>
Kommunerne	137,6	103,6
Regionerne	140,0	104,0
Kommunerne og regionerne	138,7	103,7
Staten	137,6	104,6
Offentlig forvaltning og service	-	103,9
Virksomheder og organisationer	136,0	104,7
Sektorerne i alt	-	104,4

Kilde: www.statistikbanken.dk, ILON12, ILON22, ILON32, ILON42, ILON52 og SBLON2.

Note: Ingen af de anførte indeks er sæsonkorrigeret.

Reststigningen

Forskellen mellem aftaleresultatet og lønudviklingen kaldes også reststigningen. Der kan være flere forklaringer på, at der kan opgøres en reststigning, fx udviklingen i den lokale løndannelse eller ændringer i sammensætningen af den population, som statistikkerne baseres på.

Udmøntningen af aftalte lønstigninger pr. 1. april 2018 blev forsinket som følge af det forlængede forhandlingsforløb. Tages der højde herfor, kan årsstigningstakten i aftaleresultatet incl. udmøntningen fra reguleringsordningen pr. 1. oktober 2017 for den kommunale sektor for perioden 3. kv. 2017 – 2018 beregnes til 1,3 %. Tilsvarende kan årsstigningstakten i aftaleresultatet, incl. udmøntningen fra reguleringsordningen, for den regionale sektor beregnes til 1,4 %. Det vil sige

den aftalte lønudvikling i regionerne har været marginalt højere, hvilket skyldes forskelle i udmøntningen fra reguleringsordningen i oktober.

Tabel 2 og 3 viser beregnede reststigninger på henholdsvis det kommunale og det regionale område på baggrund af DST's to lønindeks.

Tabel 2. Beregnet kommunal reststigning, 4. kv. 2015-2016 til 3. kv. 2017-2018

År	Kvartal	Aftalte stigninger	Kvartalsvise årsstigningstakter		Beregnet reststigning, pba.	
			DST's implicitte lønindeks	DST's standardberegne- de lønindeks	DST's implicitte lønindeks	DST's standardberegne- de lønindeks
2015-2016	4. kv.	1,8	2,5	2,1	0,7	0,3
2016-2017	1. kv.	2,5	2,9	2,7	0,4	0,2
2016-2017	2. kv.	2,1	2,5	2,5	0,4	0,4
2016-2017	3. kv.	2,1	2,4	2,2	0,3	0,1
2016-2017	4. kv.	1,4	1,5	1,4	0,1	0,0
2017-2018	1. kv.	0,2	0,4	0,3	0,2	0,1
2017-2018	2. kv.	0,2	0,2	0,1	0,0	-0,1
2017-2018	3. kv.	1,3	1,3	1,4	0,0	0,1

Kilde: Egne beregninger p.b.a. www.statistikbanken.dk, ILON42 og SBLON2.

Tabel 3. Beregnet regional reststigning, 4. kv. 2015-2016 til 3. kv. 2017-2018

År	Kvartal	Aftalte stigninger	Kvartalsvise årsstigningstakter		Beregnet reststigning, pba.	
			DST's implicitte lønindeks	DST's standardberegne- de lønindeks	DST's implicitte lønindeks	DST's standardberegne- de lønindeks
2015-2016	4. kv.	1,7	2,2	1,9	0,6	0,3
2016-2017	1. kv.	2,3	2,6	2,5	0,3	0,2
2016-2017	2. kv.	1,9	2,7	2,3	0,8	0,4
2016-2017	3. kv.	1,9	2,2	2,0	0,3	0,1
2016-2017	4. kv.	1,5	1,8	1,4	0,3	-0,1
2017-2018	1. kv.	0,3	0,7	0,3	0,4	0,0
2017-2018	2. kv.	0,3	0,4	0,1	0,1	-0,2
2017-2018	3. kv.	1,4	2,0	1,5	0,6	0,1

Kilde: Egne beregninger p.b.a. www.statistikbanken.dk, ILON52 og SBLON2.

Reststigningen beregnet på baggrund af DST's standardberegne-
de lønindeks er mindre end reststigningen beregnet på baggrund af DST's implicitte lønindeks. Det er som det umiddelbart måtte forventes, hvilket skyldes at DST i det standardberegne-
de indeks har søgt at mindske struktureffekterne, som definatorisk er en del af forklaringen på reststigningen.

Reallønnen

DST har opgjort forbrugerprisudviklingen i perioden 3. kv. 2017 – 2018 til 1,0 %, hvilket er stort set uændret i forhold til 2. kv. 2017-2018 (1,1 %). Isoleret set medfører dette en gennemsnitlig stigende reallønsudvikling for ansatte i kommunerne og i regionerne i perioden 3. kv. 2017-2018, uanset om dette vurderes på baggrund af DST's implicitte eller standardberegne-
de indeks.

Med venlig hilsen

Helle Basse

Vibeke Pedersen